

## O NORMAMA DEFINICIJA

**Sažetak:** *Unatoč zastupljenosti normi definicija u propisima, pravni autori se normama definicija šturo bave. U ovom radu nastojimo dati daljnji doprinos tim radovima, tako da pojam normi definicija povežujemo s drugim pravnim institutima: argumentom tehničkoga značenja neke pojma, to značenje ima prednost, ne samo u odnosu na obično značenje, nego i u odnosu na tehničko značenje tog istog termina iz nekoga drugog zakona; dijelovima pravne norme - prihvaćajući četverodijelnu strukturu pravne norme, držimo da se norme definicije nalaze u dijelu pravne norme koji se naziva traženje ili dispozicija, odnosno zapovijed (naređenje, zabrana, ovlaštenje) i koji zahtijeva određeno ponašanje, ali takve odredbe nisu, kada se izraze u obliku normi definicija, zapovijed u uobičajenom normativnom smislu; prikrivenim preskriptivnim iskazima - to su, kao i norme definicije, izrazi koji se gramatički izražavaju u deskriptivnom obliku, ali se traži da se izvrši neko ponašanje u funkcionalnom obliku; strogim pravnim normama - norme definicije su, s obzirom na slobodu koju daju adresatima u načinu njihova izvršenja, vrsta strogih pravnih normi, jer ne daju nikakvu slobodu glede izvršenja; hijerarhijom propisa - norme definicije se ne nalaze u svim vrstama propisa, glede njihove hijerarhije, nego samo u onim najvišim - ustavu, zakonu i uredbi; sustavnim tumačenjem - norme definicije se mogu tumačiti, i to u okviru sustavnog argumenta, tako da se norma definicija, kao odredba, povezuje s odredbom koju tumačimo.*

**Ključne riječi:** *norme definicije, elementi pravne norme, prikriveni preskriptivni iskazi, stroge pravne norme, sustavno tumačenje normi definicija*

\* Dr. sc. Žaklina Harašić, redovita profesorica, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, zaklina.harasic@pravst.hr

## 1. Uvod

Normama definicija pravni autori veoma se šturo bave. Možemo reći da se to svodi na određenje normi definicija i na navođenje primjera. S druge strane, norme definicije su u velikoj mjeri zastupljene u propisima, što zahtijeva da se o njima kaže nešto više. Za početak bi kazali u kojem smislu mi shvaćamo norme definicije te bismo dali jednu radnu definiciju. Norme definicije su pojmovi ili izrazi koji se nalaze i definiraju u početnom dijelu propisa, te kad se ti izrazi ili pojmovi jave u primjeni toga propisa, oni se shvaćaju isključivo u definiranom smislu.<sup>1</sup> Zašto naziv norme definicije? One su norme jer postavljaju pravne obveze određenim adresatima, a praćene su ili posebnom odredbom o sankciji zbog njihova nepoštivanja ili im se sankcija sastoji u tome da svaka drukčija uporaba izraza u pitanju u pravnim aktima ima za posljedicu pravnu nevaljanost, tj. nezakonitost toga akta ili njegove odredbe u kojoj je prekršena obveza iz definicije,<sup>2</sup> a definicije su pak, jer se njima određuje (definira) sadržaj nekoga pojma.

## 2. Problem naziva za „norme definicije“

### 2.1. Problem pojma „norme“

Još jedan razlog zašto koristimo termin „norme“. One, kako smo rekli, obvezuju, a osim toga termin „norme“ obuhvaća bilo koji propis u kojem se nalaze - ustav, zakon, uredba i dr. Taj termin upotrebljavaju i Visković,<sup>3</sup> Fábry,<sup>4</sup> Dajović.<sup>5</sup> Pridjev „zakonski(e)“ koriste Miličić („zakonske definicije“),<sup>6</sup> Garačić („zakonski izraz“)<sup>7</sup> i ponovo Dajović („zakonske definicije“).<sup>8</sup> Taj je termin sasvim prikladan u tekstu Garačić i Dajović jer analiziraju izraze koji se isključivo nalaze u zakonu (kaznenom). Vasić, Jovanović i Dajović koriste „pojam“, „pravni pojam“ ili „relevantan pojam“, ali ga opet vežu za zakon. Međutim, da smatraju da se takvi izrazi koriste i u Ustavu, a ne isključivo u zakonu, proizlazi iz njihovih primjera.<sup>9</sup> Mislimo da i Vrban poznaje

<sup>1</sup> Usp. VASIĆ, R., JOVANOVIĆ, M., DAJOVIĆ, G., Uvod u pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2014., str. 199: „Veoma često zakoni već na početku, u prvoj glavi koja sadrži osnovne odredbe, eksplikativnim iskazima definiraju za taj zakon bitne pojmove, odnosno utvrđuju značenja za taj zakon relevantnih izraza.“

<sup>2</sup> VISKOVIĆ, N., Teorija države i prava, Birotehnika CDO, Zagreb, 2006., str. 176.

<sup>3</sup> *Ibid.*, str. 253.

<sup>4</sup> FÁBRY, B., KASINEC, R., TURČAN, M., Teória práva, Wolters Kluwer, Bratislava, 2014., str. 275.

<sup>5</sup> DAJOVIĆ, G., Osnovi pravnog rasuđivanja, Univerzitet u Beogradu, Beograd, 2023., str. 152-153.

<sup>6</sup> MILIČIĆ, V., Opća teorija prava i države, Vlastita naklada Zagreb, 2008., str. 137.

<sup>7</sup> GARAČIĆ, A., Značenje pojedinih iskaza u Kaznenom zakonu i njihovo tumačenje u sudskoj praksi, str. 1-37, dostupno na: [https://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/AGaracic\\_Znacjenje-izraza-u-kz-tumacenje-praksi.pdf](https://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/AGaracic_Znacjenje-izraza-u-kz-tumacenje-praksi.pdf) (1. 10. 2024.).

<sup>8</sup> DAJOVIĆ, G., *op. cit.* u bilj. 5, str. 152-153.

<sup>9</sup> Npr. navode odredbu članka 100. Ustava Republike Srbije iz 2006, koja glasi: „Narodnu skupštinu čini 250 narodnih poslanika, koji se biraju na neposrednim izborima, tajnim glasanjem u skladu sa

norme definicije ili drugi izraz koji ima to značenje kad kaže: „Pravni pojmovi redovito su definicije - sudovi kojima se nešto tvrdi (npr. oružje je opasna stvar).“<sup>10</sup>

## 2.2. Problem pojma „definicije“

Budući da se u nazivu upotrebljava riječ „definicija“, reći ćemo nešto i o njoj. Mišlimo da je u ovoj materiji sasvim dovoljno i uobičajeno značenje pojma definicije, poput Guastinijeva koji kaže da je definicija iskaz s pomoću kojega se određuje značenje neke riječi ili složenog izraza sintagme.<sup>11</sup> Standardni oblik definicije jest iskaz poput: „x“ znači „y“. Izraz koji se definira („x“) naziva se *definiendum*, a izraz kojim ga se definira („y“) naziva se *definiens*. Evo npr. jedne definicije, odnosno norme definicije: „Bračna stečevina (x) je imovina koju su bračni drugovi stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice ili potječe iz te imovine (y)“ (*Obiteljski zakon*, čl. 36. st. 1.). Ako krenemo na diobu tog osnovnog oblika definicije na informativne i stipulativne definicije, onda se ovdje radi o stipulativnim definicijama koje stvaraju drugačije značenje u odnosu na leksičko značenje tih istih termina iz rječnika koji samo registrira standardna značenja koja riječ ima u jezičnoj zajednici.<sup>12</sup>

## 3. Norme definicije i drugi instituti

### 3.1. Odnos norme definicije i argumenta tehničkoga značenja riječi

Dajović, koji kao vrstu jezičnog argumenta poznaje argument tehničkoga značenja riječi, ukazuje na zanimljiv odnos tog argumenta i zakonske definicije. Najprije kažimo da se pod argumentom tehničkoga ili autentičnoga pravnog značenja određenih riječi misli na one termine običnoga, prirodnoga jezika, kojima se u pravnom sustavu pridaje ponešto modificirano značenje u odnosu na njihovo značenje u prirodnom jeziku.<sup>13</sup> On se poziva na Lukićevo mišljenje da tumač treba riječima u pravnim tekstovima pridati obično značenje, ako ne postoje indicije da one u propisu imaju autentično, pravno značenje.<sup>14</sup> Međutim, kako objašnjava Dajović, ako postoje dobri razlozi da termini u pravnom tekstu imaju posebno, tehničko značenje, onda ti argumenti, u slučaju spora povodom višeznačnosti takvih riječi, preferiraju specifično pravno značenje. Ti dobri razlozi su npr. u slučaju kada zakonodavac preko normi

---

zakonom.“ Iako ćemo o tome više govoriti, recimo da ta odredba obvezuje, jer se Skupština mora sastojati od 250 poslanika, izbori moraju biti neposredni i poslanici moraju biti izabrani tajnim glasanjem. VASIĆ, R., JOVANOVIĆ, M., DAJOVIĆ, G., *op. cit.* u bilj. 1, str. 199.

<sup>10</sup> VRBAN, D., *Država i pravo*, Golden Marketing, Zagreb, 2003., str. 367.

<sup>11</sup> GUASTINI, R., *Tumačenje i argumentacija*, Naklada Breza, Zagreb, 2023., str. 34.

<sup>12</sup> Tako Dajović tvrdi da formulacija stipulativne definicije nekog pojma u zakonu ne bi imala smisla ukoliko bi samo „ponovila“ značenje riječi iz rječnika, a ne bi stvorila novo, tehničkopravno značenje te riječi (DAJOVIĆ, G., *op. cit.* u bilj. 5, str. 152). Usp. GUASTINI, R., *op. cit.* u bilj. 11, str. 34.

<sup>13</sup> DAJOVIĆ, G., *op. cit.* u bilj. 5, str. 152.

<sup>14</sup> *Loc. cit.*

definicija odredi značenje pojma u nekoj odredbi.<sup>15</sup> Dakle, kad postoji zakonska definicija tehničkoga značenja nekog pojma, to značenje ima prednost, ne samo u odnosu na obično značenje, nego i u odnosu na tehničko značenje tog istog termina iz nekog drugog zakona, kao što i tehničko-pravno značenje termina iz iste pravne grane ima prioritet u odnosu na značenje tog istog termina u drugoj grani prava. Kao primjer daje definiciju pojma obitelji (čl. 112. Krivičnog zakona Srbije), koja ima prilikom primjene odredbe o kaznenom dijelu „nasilja u obitelji“, prednost u odnosu na definiciju obitelji koja postoji u Obiteljskom zakonu (čl. 97).<sup>16</sup>

### 3.2. Norme definicije i elementi pravne norme

Kako bismo uopće rekli u kojim se dijelovima pravne norme nalaze norme definicije, moramo reći koji su dijelovi pravne norme. Danas se najviše zastupa stajalište o četverodijelnom sastavu pravne norme. Četverodijelnu strukturu pravne norme u bivšu jugoslavensku literaturu uvodi Lukić, koji razlikuje uvjetne i bezuvjetne norme.<sup>17</sup> Ta četverodijelna struktura, po njegovu shvaćanju, vrijedi kod uvjetnih normi - osnovni elementi su dispozicija i sankcija, čemu se pridružuju još po jedna pretpostavka sankcije i jedna pretpostavka dispozicije. Sankcija se primjenjuje pod uvjetom da nije primijenjena dispozicija. Kod bezuvjetnih normi vrijedi trodijelna struktura jer one imaju samo pretpostavku sankcije, a ne i pretpostavku dispozicije.<sup>18</sup> Čini se da je najprikladnije shvaćanje o četverodijelnom sastavu pravne norme izložio Cossio,<sup>19</sup> a u hrvatskoj pravnoj teoriji popularizirao Visković. Viskovićevu shvaćanju od hrvatskih autora priklonili su se Vrban i Miličić,<sup>20</sup> a od stranih primjerice Pavčnik, Vasić, Jovanović i Dajović, Fábry, Kasinec i Turčan.<sup>21</sup> Dakle, u četverodijelnoj strukturi njezini elementi imaju sljedeće značenje. Hipoteza je početni dio pravne norme. Ona kaže tko je subjekt i/ili u kakvoj se situaciji treba naći, kako bi se na njega moglo primijeniti traženje kao drugi element pravne norme. Traženje

<sup>15</sup> *Loc. cit.*

<sup>16</sup> DAJOVIĆ, G., *op. cit.* u bilj. 5, str. 153.

<sup>17</sup> Uvjetne norme su one koje se donose za situacije koje trebaju nastupiti, a bezuvjetne norme su one koje se donose za situacije koje su već dane (LUKIĆ, R. D., Uvod u pravo, prerađili: J. Hasanbegović i M. Božić, Službeni glasnik, Beograd, str. 150).

<sup>18</sup> *Ibid.*, str. 152.

<sup>19</sup> COSSIO, C., La teoria egologica del derecho y el Concepto Juridico de Libertad, Buenos Aires, Abelardo-Perot, 1964., str. 329 i dalje.

<sup>20</sup> VISKOVIĆ, N., Jezik prava, Naprijed, Zagreb, 1989., str. 53; VRBAN, D., *op. cit.* u bilj. 10, str. 241; MILIČIĆ, V., *op. cit.* u bilj. 6, str. 128 i dalje.

<sup>21</sup> Prema Pavčniku dijelovi pravne norme su: primarna hipoteza, primarna dispozicija, sekundarna hipoteza, pravna sankcija (PAVČNIK, M., Teorija prava, Lexpera, GV Založba, Ljubljana, 2020., str. 100 i d.; Vasić, Jovanović i Dajović - hipotezu nazivaju i pretpostavkom dispozicije, traženje dispozicijom, a sankciju pretpostavkom sankcije (VASIĆ, R., JOVANOVIĆ, M., DAJOVIĆ, G., *op. cit.* u bilj. 1), str. 192; Fábry, Kasinec i Turčan iznose stajalište o udvostručenoj strukturi pravne norme, prema kojem se pravna norma sastoji od primarne hipoteze, primarne dispozicije te sekundarne hipoteze i sekundarne dispozicije (FÁBRY, B., KASINEC, R., TURČAN, M., *op. cit.* u bilj. 4, str. 63).

postavlja, s jedne strane, obvezu jednoga subjekta iz hipoteze da nešto čini ili ne čini, a s druge strane ujedno i ovlašćuje drugoga subjekta na to činjenje ili nečinjenje u odnosu na prvog. Određenje delikta opisuje radnju suprotnu obveznoj radnji (zabranjenu radnju) koja je kao takva uvjet za primjenu sankcije. Sankcija je zahtjev upućen državnim organima da prisile subjekta na izvršenje njegove obveze ili da mu zbog počinjenog delikta izrekne kaznu.

U svakom slučaju norme definicije nalaze se u (drugom) dijelu pravne norme koji se naziva traženje ili dispozicija, a koji zahtijeva određeno ponašanje - činjenje ili nečinjenje. Zato se kaže da je zahtjev ili dispozicija - zapovijed.<sup>22</sup> Ta zapovijed se javlja u tri oblika - naređenje, zabrana i ovlaštenje.<sup>23</sup> Vasić, Jovanović i Dajović u pogledu trećeg modaliteta kažu drugačije. Navedeni autori kažu da naredba nalaže dužnost činjenja, a zabrana obvezu uzdržavanja.<sup>24</sup> Isti kažu da takve odredbe nisu zapovijed uobičajenom normativnom smislu kada se izraze u obliku normi definicija.<sup>25</sup>

### 3.3. Norme definicije i (kao) prikriveni preskriptivni iskazi

Norme definicije su prikriveni preskriptivni iskazi.<sup>26</sup> Oni nastaju kombinacijom deskriptivnih i preskriptivnih iskaza, koji su dva glavna tipa iskaza koji se javljaju u pravu. I Visković smatra kako su norme definicije „dobar primjer preskriptivnih iskaza skrivenih pod oblik deskriptivnih iskaza.”<sup>27</sup>

Kako bismo ukazali na ispravnost naše tvrdnje da su norme definicije prikriveni preskriptivni iskazi, moramo ukratko objasniti što su sve tri kategorije - i deskriptivni iskazi i preskriptivni iskazi i prikriveni preskriptivni iskazi.

Deskriptivni iskazi su oni kojima se nešto tvrdi, opisuje ili objašnjava nešto što jest (ili je bilo ili će biti), a upotrebljava se funktor glagola biti, imati, sastojati se.<sup>28</sup> Preskriptivni iskazi zahtijevaju neko ponašanje, a upotrebljava se funktor glagola dugovati, obvezivati, morati i sl.<sup>29</sup> Norme definicije se, s jedne strane, gramatički izražavaju

<sup>22</sup> Tako VASIĆ, R., JOVANOVIĆ, M., DAJOVIĆ, G., *op. cit.* u bilj. 1, str. 197.

<sup>23</sup> VRBAN, D., *op. cit.* u bilj. 10, str. 242; VISKOVIĆ, N., *op. cit.* u bilj. 2, str. 175; MILIČIĆ, V., *op. cit.* u bilj. 6, str. 133.

<sup>24</sup> VASIĆ, R., JOVANOVIĆ, M., DAJOVIĆ, G., *op. cit.* u bilj. 1, str. 197. U njemačkoj teoriji autori poznaju uz naređenje (zapovijedi), zabrane i ovlaštenja i četvrtu kategoriju koju bismo možda mogli prevesti s „fakultativnost”. Tako Röhl pravi razliku između ovlaštenja (*Erlaubnis*) i fakultativnosti (*Freistellung*) - RÖHL, C., *Allgemeine Rechtslehre*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2001., str. 170.

<sup>25</sup> *Ibid.*, str. 199.

<sup>26</sup> Ove prikrivene preskriptivne iskaze Von Wright zove „norm - propositions” (VON WRIGHT, G. H., *Norm and Action*, Routledge & Kegan Paul, Humanities Press, New York, 1936., str. VIII. Niniuloto ih pak zove „norm - descriptions” (NINIULOTO, I., *Truth and Legal Norms*, „Archiv für Rechts und Sozialphilosophie”, suppl. 25, vol. 71, 1985., str. 176.

<sup>27</sup> VISKOVIĆ, N., *op. cit.* u bilj. 2, str. 176.

<sup>28</sup> VISKOVIĆ, N., *op. cit.* u bilj. 2, str. 117.

<sup>29</sup> *Ibid.*, str. 117. Nismo suglasni s Vrbanom stajalištem da pravo ne sadrži indikativne i deskriptivne nego preskriptivne iskaze (VRBAN, D., *op. cit.* u bilj. 10, str. 368). Smatramo da u propisima nema

u deskriptivnom obliku, a s druge pak strane, njima se - i preskriptivnim iskazima i normama definicijama - traži da se izvrši neko ponašanje, ali u funkcionalnom obliku. Kako znamo da se normama definicija traži ponašanje, ako se izražavaju u deskriptivnom obliku? To znamo jer se norme definicije nalaze u propisu. U propisu ne stoji nešto tek tako, nešto čega se ne treba pridržavati. Dakle, prikriveni preskriptivni iskazi, kao i norme definicije, izražavaju se u gramatički deskriptivnom obliku, a funkcionalno imaju preskriptivno značenje, jer traže neko ponašanje. Stoga bi im se mogao, kako smo rekli, pridati neki od „jakih“ glagola (dugovati, obvezivati, morati) kojima se traži neko ponašanje. Taj odnos deskriptivnoga i preskriptivnoga pokazujemo na primjeru normi definicija u čl. 14. st. 2. Zakona o obveznim odnosima, gdje stoji: „Trgovački ugovori, prema ovom Zakonu, jesu ugovori što ih sklapaju trgovci među sobom u obavljanju djelatnosti koje čine predmet poslovanja barem jednoga od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti.“ Jasno je da se ovdje može opravdano pridati oblik glagola „moći“, jer je jasno da ugovore mogu sklapati samo trgovci i da se može raditi samo o njihovoj djelatnosti koje čine predmet poslovanja makar jednoga od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti.

Dakle, norme definicije su primjer prikrivenih preskriptivnih iskaza, ali nisu svi prikriveni preskriptivni iskazi ujedno i norme definicije, i to onda kada se iskazuju u gramatički deskriptivnom obliku (a u funkcionalno preskriptivnom obliku).

### 3.4. Norme definicije i stroge pravne norme

Jedna od najvažnijih podjela pravnih normi jest s obzirom na slobodu koju daju adresatima u načinu njihova izvršenja. Po tom kriteriju pravne norme dijele se na stroge ili kogentne<sup>30</sup> i disjunktivne.<sup>31</sup> Prve ne daju adresatu slobodu u pogledu izvršenja, nego ga obvezuju na jedno čvrsto određeno ponašanje, koje normotvorac svakako hoće postići.<sup>32</sup> Jedne od njih su norme definicije. Druga velika vrsta pravnih normi su disjunktivne, koje daju adresatu stanovitu mjeru slobode u ponašanju.<sup>33</sup> Budući da nas zanimaju norme definicije, reći ćemo još nešto o strogim normama, iako se u pravnoj literaturi daje više mjesta disjunktivnim normama.<sup>34</sup> Strogim normama se uređuju osobito važni i konfliktni odnosi u kojima se po sudu normotvorca ne smije

---

deskriptivnih iskaza, ali da ih ima u pravu. Ima ih primjerice u svjedočenju, saslušanju stranaka, dijelovima tužbe i presude. I Miličić razlikuje deskriptivne i preskriptivne iskaze, ali i deskriptivno/preskriptivne i preskriptivno/geskriptivne, ovisno jesu li pretežno opisujući ili propisujući (MILIČIĆ, V., *op. cit.* u bilj. 6, str. 132).

<sup>30</sup> Od latinskog „cogens“ - prisilno.

<sup>31</sup> Od „disjunkcija“ - naziv za veznik ili, kojim se iskazuje sloboda izbora osobe.

<sup>32</sup> VISKOVIĆ, N., *op. cit.* u bilj. 2, str. 176.

<sup>33</sup> *Ibid.*, str. 177.

<sup>34</sup> Uostalom, disjunktivnih normi je više nego strogih.

dati adresatima pravo da u većoj mjeri sami odlučuju kako se treba ponašati.<sup>35</sup> Takve su npr. norme o obvezama poštivanja života, tijela, slobode i imovine drugih ljudi, o obvezi plaćanja poreza itd. Dakle, tu subjekti ne mogu birati između dopuštenih ponašanja. Oni imaju samo egzistencijalnu slobodu - biraju hoće li izvršiti pravnu obvezu ili će je prekršiti te zbog toga biti kažnjeni.<sup>36</sup>

### 3.5. Norme definicije i pravni propisi prema njihovoj hijerarhiji

Dakle, koriste li se norme definicije u svim općim pravnim propisima, prema hijerarhiji?<sup>37</sup> Kako prikazujemo u ovoj točki, one se nalaze u ustavima, zakonima i uredbama.

Što se tiče Ustava RH, ipak se većina odredbi, kojima se traži određeno ponašanje, izražava „čisto“ preskriptivno, uz upotrebu „jakih“ glagola, i to: „moći“, „imati pravo“, „jamčiti“, „ne smjeti“, „morati“, „dugovati“, „obvezivati“, „zabraniti“, „odgovarati“.<sup>38</sup> Norme definicije se rijetko koriste, pa evo dva primjera. U odredbi Ustava Republike Hrvatske ovako stoji: „Grb Republike Hrvatske povijesni je hrvatski grb čija je osnovica 25 naizmjeničnih crvenih i bijelih (srebrnih) polja“ (čl. 11. st. 1. Ustava RH). U drugoj odredbi stoji: „Zastava Republike Hrvatske sastoji se od tri boje: crvene, bijele i plave, s povijesnim hrvatskim grbom u sredini (čl. 11. st. 2. Ustava RH).

Primjer norme definicije u zakonu. Tako se u Obiteljskom zakonu kaže: „Bračna stečevina je imovina koju su bračni drugovi stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice ili potječe iz te imovine (čl. 36. st. 1.).“

Primjer uredbe kao norme definicije. Uredba o policijskim zvanjima glasi: „Policijski službenik redovno se promiče kroz policijska zvanja u neposredno više zvanje: 1. ako ima propisan stupanj obrazovanja; 2. ako je položio državni stručni ispit; 3. ako je u prethodnom policijskom zvanju proveo najmanje četiri godine; 4. ako je završio propisane oblike stručnog usavršavanja; 5. ako je u vremenu potrebnom za promaknuće ocjenjivan najmanje ocjenom „dobar“; 6. ako je položio ispit za zvanje (čl. 3. st. 1.)

U ostalim podzakonskim aktima - pravilnicima, odlukama, naredbama, uputstvima, statutima - ne nalazimo odredbe u kojima bi bile norme definicije.

<sup>35</sup> VISKOVIĆ, N., *op. cit.* u bilj. 2, str. 176.

<sup>36</sup> *Loc. cit.*

<sup>37</sup> Norme definicije možemo naći i u pojedinačnim pravnim aktima, osobito presudama, ali ne izvorno, nego samo kod pozivanja na opće pravne akte.

<sup>38</sup> HARAŠIĆ, Ž., *Jezik ustava, „Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku“*, vol. 4, br. 1-2, 2010., str. 40.

#### 4. Načini na koje se navode norme definicije u pravnim normama

U hrvatskim propisima norme definicije nalaze u sljedećim oblicima. Prvo, norme definicije nalaze se u početnom dijelu propisa - pod zajedničkim nazivom, označene po abecedi, rednim brojevima.

Primjer propisa: Zakon o zaštiti životinja<sup>39</sup>

Norme definicije smještene su pod nazivom „Pojmovi“ u čl. 4. st. 1. označene po abecedi, rednim brojevima do točke 40.

Ovako su pak formulirane:

„Pojmovi

Čl. 4.

(1) Pojedini pojmovi u smislu ovog Zakona imaju sljedeće značenje:

1. analgezija je postupak smanjenja ili isključenja osjećaja boli u životinja koji se provodi sredstvima posebne namjene.

2. anestezija je farmakološki izazvano nesvjesno stanje karakterizirano kontroliranim, reverzibilnom depresijom središnjeg živčanog sustava, a to stanje karakteriziraju analgezija, hipnoza (lijekom uzrokovano stanje sna), mišićna relaksacija (smanjenje mišićnog tonusa) i gubitak refleksa.

...

40. zoološki vrt - čine prostori i nastambe u kojima pravne ili fizičke osobe obavljaju djelatnost predstavljanja i zaštite životinja i njihovih staništa te čija je stalna izložba osnovana radi promicanja zaštite životinja i prirode kroz edukaciju, istraživanje i rekreaciju, a otvorena je za javnost najmanje sedam dana godišnje.“

U podvarijanti ovakva načina navođenja normi definicija postupa se na isti način, dakle norme definicije navodi u početnom dijelu propisa, abecedno, po rednim brojevima, samo pojmove navodi kurzivom (čl. 4. st. 1.) ali potom, u sljedećem stavku (st. 2.) i nabraja (ne definira) pojmove za čije se značenje poziva na drugi relevantan zakon.

Primjer propisa: Zakon o vodama<sup>40</sup>

Norme definicije ovako su formulirane:

„Značenje pojmova

<sup>39</sup> Zakon o zaštiti životinja, Narodne novine, br. 102/17., 32/19., 78/24.

<sup>40</sup> Zakon o vodama, Narodne novine, br. 66/19., 84/21.

#### Čl. 4.

(1) Pojedini pojmovi, u smislu ovoga Zakona, imaju sljedeća značenja:

1. *aglomeracija* je područje na kojem su stanovništvo i/ili gospodarske aktivnosti dovoljno koncentrirane da se komunalne otpadne vode mogu prikupljati i transportirati do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda ili do konačnog mjesta otpuštanja.

...

107. značajno izmijenjeno vodno tijelo je tijelo površinske vod čija su svojstva značajno promijenjena uslijed fizičkih promjena uzrokovanih ljudskim djelovanjem utvrđenih na način propisan propisom iz članka 40. ovog Zakona.

(2) U smislu ovoga Zakona, pojmovi interni sustavi vodoopskrbe i odvodnje... *uslužno područje* i *voda usluge* imaju značenje definirano zakonom kojim se uređuju vodne usluge.“ Zanimljivo je, da Zakon o vodnim uslugama, na koji se poziva Zakon o vodama, norme definicije smješta pod zajednički naziv „Definicije“.

Napominjemo da na ovaj način - upućivanje na norme definicije u analiziranom Zakonu i upućivanje na norme definicije u srodnom zakonu - postupa i Zakon o šumama. Mislimo da je razlog tomu što su to zakoni koji koriste mnogo stručnih nepravničkih izraza (normi definicija), koji se, radi ispravne uporabe propisa moraju objasniti.

Drugo, norme definicije, odnosno pojmovi ili izrazi koji se u njima nalaze, nabrajaju se na jednom mjestu, pod zajedničkim naslovom, ali ne po abecedi, nego po srodnosti materije.

Primjer propisa: Kazneni zakon<sup>41</sup>

Norme definicije se smještaju u posebnu (osmu) glavu, neposredno ispred posebnog dijela, koja nosi naziv „Značenje izraza u ovom zakonu“. Tu su 32 pojma u članku 87. svrstana po srodnosti materije. Npr. u točki sedam definira se pojam „dijete“, u točki 8 definiraju se „članovi obitelji“, u točki 9 definiraju se „bliske osobe“ ili, u točki 12 kaže se što je „tajni podatak“, u točki 13 definira se „službena tajna“.

„GLAVA OSMA (VIII.) ZNAČENJE IZRAZA U OVOM ZAKONU

Članak 87.

(7) Dijete je osoba koja nije navršila osamnaest godina života.

(8) Članovi obitelji su bračni ili izvanbračni drug, životni partner ili neformalni partner, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnik po krvi u ravnoj lozi, srodnik u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srodnici po tazbini do zaključno drugog stupnja, posvojitelj i posvojenik.

---

<sup>41</sup> Kazneni zakon, Narodne novine, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21., 114/22., 114/23., 36/24.

(9) Bliske osobe su članovi obitelji, bivši bračni ili izvanbračni drug, bivši životni partner ili neformalni životni partner, sadašnji ili bivši partner u intimnoj vezi, osobe koje imaju zajedničko dijete i osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu.

(10) Izvanbračni drug je osoba koja živi u izvanbračnoj zajednici koja ima trajniji karakter ili koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

Ili

(12) Tajni podatak je podatak koji je prema posebnom zakonu označen kao klasificirani podatak. Ne smatra se tajnim podatkom podatak čiji je sadržaj suprotan ustavnom poretku Republike Hrvatske ili podatak koji je označen tajnim radi prikrivanja kaznenog djela, prekoračenja ili zlorabe ovlasti te drugih oblika nezakonitog postupanja u državnim tijelima.

(13) Službena tajna je podatak koji je prikupljen i koristi se za potrebe tijela javne vlasti, a koji je zakonom, drugim propisom ili općim aktom nadležnog tijela donesenim na temelju zakona proglašen službenom tajnom.“

Treće, u prvom dijelu formulacije kaže se u kojim slučajevima postoji određena pravna situacija, pa je ispunjena norma definicija, a u drugom dijelu formulacije kaže se u kojim slučajevima ne postoji ta ista pravna situacija.

Primjer je Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju,<sup>42</sup> i to odredbe članaka 66. i 67., koje su smještene u glavi V. OZLJEDA NA RADU I PROFESIONALNA BOLEST „Članak 66.

Ozljedom na radu prema ovome Zakonu smatra se:

1. ozljeda izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem te ozljeda prouzročena naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je uzročno vezana uz obavljanje poslova, odnosno djelatnosti na osnovi koje je ozlijeđena osoba osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju, kao i ozljeda nastala tijekom obveznoga kondicijskog treninga vezanog uz održavanje psihofizičke spremnosti za obavljanje određenih poslova, sukladno posebnim propisima,
2. bolest koja je nastala izravno i isključivo kao posljedica nesretnog slučaja ili više sile za vrijeme rada...
3. ozljeda nastala... na redovitom putu od stana do mjesta rada...
4. ozljeda, odnosno bolest iz točaka 1. i 2. ovoga članka...

Članak 67.

Ozljedom na radu, u smislu ovoga Zakona, ne smatra se ozljeda, odnosno bolest do koje je došlo zbog:

<sup>42</sup> Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, Narodne novine, br. 80/13., 137/13., 98/19., 33/23.

1. skrivljenog, nesavjesnog ili neodgovornog ponašanja na radnome mjestu... pod utjecajem alkohola ili opojnih droga i sl.),
2. aktivnosti koje nisu u vezi s obavljanjem radnih aktivnosti...
3. namjernog nanošenja ozljede od strane druge osobe...
4. atake kronične bolesti,
5. urođene ili stečene predispozicije..."

(U ovom Zakonu, postoji i navođenje normi definicija, ne izdvajajući ih u zasebni dio propisa, i bez zajedničkog naziva, kao npr. kod Obiteljskog zakona, pa tu situaciju ne ističemo i u ovom analiziranom primjeru.)

Četvrto, norme definicije ne izdvajaju se pod posebnim zajedničkim nazivom, u kojem se pridaje određeno značenje izrazima, nego su oni „utopljeni“ u sadržaju propisa.

Primjer propisa: Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima<sup>43</sup>

„Pripadak stvari

Članak 7.

(1) Pripadak (pertinencija ili pobočna stvar) je pokretna stvar koju je njezin vlasnik namijenio da kao sporedna stvar trajno služi svrsi glavne, a stoji u takvu prostornom odnosu prema glavnoj stvari koji odgovara toj namjeni. Nije pripadak ona stvar koja se prema shvaćanju u prometu ne smatra pripatkom.

(2) Prolazna uporaba jedne stvari za svrhu druge stvari ne daje joj svojstvo pripatka.

(3) Prolazni prestanak služenja pripatka svrsi glavne stvari... ne oduzima pripatku to svojstvo.

(4) Smatra se da su namijenjeni da trajno služe svrsi zgrade..., i slični uređaji namijenjeni toj djelatnosti.

(5) Smatra se da su namijenjeni da trajno služe... kao i postojeće gnojivo i gorivo."

Kao što ovaj primjer iz Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima pokazuje, norma definicija nalazi se u članku u kojem se tematizira određeni institut, i to u prvom stavku. Imamo također primjera navođenja norme definicije u članku u kojem se tematizira određeni institut, ali ne u prvom stavku, nego u nekome od sljedećih stavaka tog članka. Primjer je Zakon o obveznim odnosima (U njemu nalazimo oba načina smještaja norme definicije.).

Primjer propisa: Zakon o obveznim odnosima<sup>44</sup>

<sup>43</sup> Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Narodne novine, br. 91/96., 68/98., 137/99., 22/00., 73/00., 129/00., 114/01., 79/06., 141/06., 146/08., 38/09., 153/09., 143/12., 152/14., 81/15., 84/17.

<sup>44</sup> Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21., 114/22., 156/22., 155/23.

„Prava osobnosti

Čl. 19.

(1) Svaka fizička i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom.

(2) Pod pravima osobnosti u smislu ovoga Zakona razumijevaju se prava na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled i čast, dostojanstvo, , ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i dr.

(3) Pravna osoba ima sva navedena prava osobnosti, osim... slobodu privređivanja i dr.“

Dakle, ovdje je norma definicija u čl. 19. st. 2. Ovo je primjer kombinacije navođenja norme definicije u prvom stavku i navođenja norme definicije u neke od sljedećih članaka.

Prema tome iz prethodnog možemo zaključiti da u hrvatskim zakonima postoje četiri načina navođenja normi definicija:

Prvo, norme definicije nalaze se u početnom dijelu propisa, navedene su pod zajedničkim nazivom, po abecedi i označene rednim brojevima; nekada s podvarijantom nabiranja normi definicija u analiziranom propisu, a pozivanje na njihov sadržaj u drugom srodnom propisu (kod, kako ih nazivamo „tehničkih“ propisa)

Drugo, nabiraju se na jednom mjestu, pod zajedničkim nazivom, ali ne po abecedi, već po srodnosti materije.

Treće, u prvom dijelu norme definicije kaže se u kojim slučajevima postoji određena pravna situacija, a u drugom dijelu kaže se u kojim slučajevima ne postoji ta ista pravna situacija.

Četvrto, kada se norme definicije ne izdvajaju pod posebnim zajedničkim nazivom u kojem se pridaje određeno značenje izrazima, nego su norme definicije „utopljene“ u sadržaj propisa.

Za koji način navođenja normi definicija se opredijeliti? Ako gledamo s aspekta čitatelja propisa, onda bismo rekli ovako: ako se radi o čitatelju propisa laiku, onda bi s njegova aspekta najrazumljiviji i najpregledniji bio prvi način navođenja normi definicija u osnovnom aspektu; ako se radi o podvarijanti prvog načina navođenja, u kojoj se nalaze tzv. tehnički propisi, u kojima ima mnogo stručnih nepravničkih izraza, svakako bi, osim pravnika, trebao biti i stručnjak koji se bavi tom materijom; svakako da niti jedan način ne bi trebao biti problem kod dobro obučenog pravnika.

## 5. Norme definicije i njihovo tumačenje

Značenje normi definicija dao je zakonodavac. Adresat ne može doći do drugačijega značenja norme. Primjerice, ako je ustavotvorac propisao da hrvatski grb čini 25 naizmjeničnih crvenih i bijelih (srebrenih) polja, onda ne bismo smjeli zaključiti da hrvatski grb sadrži 26 polja. Ali uzmimo da je grb napravljen ručno, onda može biti sporno je li nešto polje. Međutim, rezultat mora biti 25 polja. Dakle, možemo zaključiti da je tumačenje nekog izraza, fakta i sl. moguće, ali rezultat mora biti kako je to propisao zakonodavac.

Kada sudac donosi odluku, on uvijek argumentira, bilo da navodi nazive argumenata, ili ih ne navodi. Po nekim autorima, korištenje normi definicija jest aspekt sustavnoga tumačenja. Naime, ako se norma definicija, kao odredba, povezuje s odredbom koju tumačimo, to je sustavno tumačenje. Takvo stajalište po nama je neobično, jer sustavno tumačenje, kao i svako tumačenje je izraz slobode, a kod normi definicija, mogli bismo reći da je tumačenje, odnosno njegov rezultat već određen. Jedan od autora koji smatra da je korištenje normi definicija sustavno tumačenje jest Visković, ali nam se čini da i on sam proturječi stajalištu, kad kaže: „Naime u pravu ima dosta odredaba kojima normotvorci definiraju neke pojmove što se upotrebljavaju u drugim normama; time normotvorci ograničavaju slobodu adresata u tumačenju normi, obvezujući da te pojmove upotrebljavaju onako kako su ih sami oni definirali, a pod prijetnjom kazne nepostizanja pravnih učinaka akta ili radnje koje sadrže takve pojmove.“<sup>45</sup>

## 6. Primjeri uporabe norme definicije (kao aspekta sustavnog argumenta) od strane sudova

Dajemo šest primjera uporabe normi definicija od strane sudova na primjerima presuda u kojima su upotrijebljeni razni propisi. Vidljivo je da uz norme definicije ide i sustavni argument. I time potvrđujemo ona stajališta da je korištenje normi definicija aspekt sustavnog argumenta.

### Primjer 1.<sup>46</sup>

Predmet ovoga spora jest ocjena zakonitosti upravnoga rješenja prometne inspekcije kojim je tužiteljevo vozilo privremeno isključeno iz prometa zbog autotaksiranja bez izdane licencije.

U presudi nalazimo uporabu norme definicije u okviru sustavnog argumenta. U dijelu obrazloženja u kojemu se zakonsku odredbu kojom je propisano da je licencija

---

<sup>45</sup> VISKOVIĆ, N., *op. cit.* u bilj. 2, str. 176.

<sup>46</sup> Upravni sud u Zagrebu, posl. br. 1238/2017-8 od 14. lipnja 2018.

uvjet za obavljanje javnog cestovnog prijevoza, tumači njezinim dovođenjem u vezu sa zakonskim odredbama kojima je definirano značenje pojmova „javni prijevoz“ i „licencija“:

Citiramo. „Odredbom članka 4. točka 15. Zakona o prijevozu u cestovnom prometu (*Narodne novine*, br. 82/13; dalje Zakon), propisano je da je javni prijevoz, prijevoz, koji je pod istim uvjetima dostupan svim korisnicima prijevoznih usluga, a točka 19. definira licenciju kao akt kojim se odobrava obavljanje djelatnosti prijevoza putnika ili tereta u cestovnom prometu, pružanje kolodvorskih usluga i obavljanje agencijskih poslova.

Odredbom članka 14. stavak 1. i 2. Zakona, propisano je da pravna ili fizička osoba-obrtnik smije obavljati djelatnost javnoga cestovnog prijevoza putnika ili tereta u unutarnjem cestovnom prometu ako je upisana u sudski, odnosno obrtni registar i posjeduje licenciju za unutarnji prijevoz koju izdaje ured državne uprave u županiji, odnosno upravno tijelo Grada Zagreba nadležno za poslove prometa. Tijelo iz stavka 1. ovoga članka izdaje licenciju za unutarnji prijevoz za sljedeće vrste prijevoza: - prijevoz tereta u unutarnjem cestovnom prometu, - prijevoz putnika u unutarnjem cestovnom prometu, - autotaksi prijevoz.

Odredbom članka 32. Zakona, propisano je da se prijevoz putnika u unutarnjem cestovnom prometu obavlja kao javni linijski prijevoz, posebni linijski prijevoz, shuttle prijevoz, povremeni prijevoz, autotaksi prijevoz i kao posebni oblik prijevoza.“

### **Primjer 2.<sup>47</sup>**

Ova presuda i rješenje doneseni su u upravnom sporu predmetom kojega je bila ocjena zakonitosti upravnog rješenja kojim je, nakon obavljenog poreznog nadzora, tužitelju naređena uplata utvrđenog iznosa na ime manje obračunatog poreza na dobit.

U presudi se, među ostalim, obrazlaže:

„Člankom 54. stavak 1. Općeg poreznog zakona (*Narodne novine*, br. 147/08 do 73/13, dalje: OPZ-a), je propisano da su porezni obveznici dužni izdavati račune te voditi poslovne knjige i evidencije radi oporezivanja prema propisima kojima se uređuje pojedina vrsta poreza.

Člankom 55. OPZ-a propisano je da se knjigovodstvo mora voditi u skladu s propisima i na način da stručna treća osoba može u primjerenom roku steći pregled nad poslovanjem poduzetnika te nastankom, razvojem i okončanjem poslovnih događanja.

Člankom 56. stavak 1-3. OPZ-a je propisano da knjiženja i druga evidentiranja treba obavljati potpuno, točno, pravodobno i uredno, da se bilježenje podataka u poslovne knjige mora temeljiti na urednim i vjerodostojnim knjigovodstvenim ispravama,

<sup>47</sup> Upravni sud u Splitu, posl. br. UsIpor-9/2017-7 od 31. siječnja 2018.

kao i da se smatra da je isprava za knjiženje uredna kad se iz nje nedvosmisleno može utvrditi mjesto i vrijeme njezina sastavljanja i njezin materijalni sadržaj, što znači narav, vrijednost i vrijeme nastanka poslovne promjene povodom koje je sastavljena. Vjerodostojna je isprava ona koja potpuno i istinito odražava nastali poslovni događaj.

Člankom 79. OPZ-a je propisano da se oporezivanje temelji na podacima iz knjigovodstva i na evidencijama poreznog obveznika koje se vode u skladu sa člancima 54. do 57. ovog Zakona, ako okolnosti pojedinog slučaja ne upućuju na njihovu netočnost.

Prema odredbi članka 5. stavak 1.2. i 3. Zakona o računovodstvu (*Narodne novine*, br. 109/07) knjigovodstvena isprava je pisan ili elektronički zapis o nastalom poslovnom događaju, koja je sastavljena na mjestu i u vrijeme nastanka poslovnog događaja, a ista mora istinito i nedvojbeno sadržavati sve podatke o poslovnom događaju.

Člankom 6. stavak 1. i 3. Zakona o računovodstvu određeno je da knjigovodstvena isprava mora biti vjerodostojna, uredna i sastavljena na način da osigurava pravodobni nadzor, te mora biti takva da stručna osoba može iz nje spoznati poslovni događaj.“

U citiranom dijelu obrazloženja presude navode se odredbe Općeg poreznog zakona, kojima je propisano da se bilježenje podataka u poslovne knjige i evidencije koje je porezni obveznik dužan voditi radi oporezivanja, mora temeljiti na urednim i vjerodostojnim knjigovodstvenim ispravama. Tumači ih se dovođenjem u vezu s normom-definicijom iz navedenih odredaba Zakona o računovodstvu kojima je propisano što je knjigovodstvena isprava. Stoga je ovdje riječ o uporabi norme definicije u okviru sustavnoga argumenta.

### Primjer 3.<sup>48</sup>

Ovdje je riječ o normi definicije i sustavnom argumentu s obzirom na to da je odredba iz članka 4. stavak 1. Zakona o općem upravnom postupku (*Narodne novine*, br. 47/09) kojom je definiran pojam stranke u upravnom sporu, protumačena u vezi s odredbama članka 278. Obiteljskoga zakona (*Narodne novine*, br. 103/15 i 98/19, u citiranom dijelu obrazloženja: ObZ) kojom je propisano tko je ovlašten izjaviti žalbu protiv rješenja donesenog u upravnom postupku radi imenovanja ili razrješenja skrbnika:

„Odredbom članka 278. ObZ-a propisano je kako dijete koje je navršilo četrnaest godina života i štićenik lišen poslovne sposobnosti imaju pravo podnijeti žalbu protiv rješenja o imenovanju, odnosno razrješenju skrbnika, kao i protiv rješenja kojima se odlučuje o njihovim pravima i dobrobiti ministarstvu nadležnom za poslove

<sup>48</sup> Upravni sud u Splitu, posl. br. UsI-1715/2021-7 od 28. listopada 2021.

socijalne skrbi (stavak 1.); pravo na žalbu protiv rješenja o imenovanju skrbnika ima i osoba koju je štíćenik, u obliku javnobilježničke isprave dok još nije bio lišen poslovne sposobnosti, odredio kao osobu za koju bi htio da se imenuje skrbnikom (anticipirana naredba) te osoba koja je imenovana skrbnikom.

Osoba ovlaštena na izjavljivanje žalbe jest stranka, a tko može biti stranka u upravnom postupku propisano je odredbom članka 4. stavak 1. Zakona o općem upravnom postupku (*Narodne novine*, br. 47/09, dalje ZUP), prema kojoj stranka u upravnom postupku je fizička ili pravna osoba na zahtjev koje je pokrenut postupak, protiv koje se vodi postupak ili koja radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa ima pravo sudjelovati u postupku. Pri tome ima li neka osoba svojstvo stranke, treba prosuđivati i prema materijalnim propisima iz kojih za neku osobu proizlazi određeno pravo, obveza ili pravni interes, a što je u konkretnom slučaju naprijed navedena odredba članka 278. ObZ-a, kojom je propisano tko je ovlašten izjaviti žalbu protiv rješenja o imenovanju skrbnika.“

#### **Primjer 4.<sup>49</sup>**

Ovdje se argumentira sustavnim argumentom s normom definicijom - zakonsku odredbu o obveznicima poreza na kuće za odmor, tumači se njezinim dovođenjem u vezu sa zakonskom odredbom koja sadrži definiciju kuće za odmor:

Citiramo. „6. Člankom 25. Zakona o lokalnim porezima (*Narodne novine*, br. 115/16 i 101/17; u daljnjem tekstu Zakon) propisano je da porez na kuće za odmor plaćaju pravne i fizičke osobe koje su vlasnici kuća za odmor.

7. Člankom 2. stavkom 1. točkom 12. Zakona određeno je da je u smislu Zakona kuća za odmor svaka zgrada ili dio zgrade ili stan koji se koriste povremeno ili sezonski. Kućom za odmor ne smatraju se gospodarstvene zgrade koje služe za smještaj poljoprivrednih strojeva, oruđa i drugog pribora.

...

10. Ovaj sud prihvaća obrazloženja javnopravnih tijela u ovoj upravnoj stvari kako je u konkretnom slučaju iz pribavljenih dokaza utvrđeno da je tužiteljica u 2017. godini predmetnu kuću koristila povremeno, odnosno sezonski, u smislu članka 2. stavka 1. točke 12. Zakona, tako da je tužiteljica pravilno obvezana na plaćanje poreza na kuću za odmor za tu godinu sukladno članku 25. Zakona.“

#### **Primjer 5.<sup>50</sup>**

Ovdje se argumentira izričitim sustavnim argumentom s normom definicijom - zakonsku odredbu o obveznicima poreza na kuće za odmor tumači se njezinim

<sup>49</sup> Upravni sud u Splitu, posl. br. Uslsav-161/2020-4 od 28. siječnja 2022.

<sup>50</sup> Visoki upravni sud Republike Hrvatske, posl. br. Usž-2605/2022-8 od 14. rujna 2022.

dovođenjem u vezu sa zakonskom odredbom koja sadrži definiciju kuće za odmor: „10. Prema odredbi članka 25. Zakona o lokalnim porezima (*Narodne novine*, br. 115/16.) porez na kuće za odmor plaćaju pravne i fizičke osobe koje su vlasnici kuća za odmor. U smislu ovoga Zakona kuće za odmor je svaka zgrada ili dio zgrade ili stan koji se koriste povremeno ili sezonski.

11. Budući da je u provedenom postupku nesporno utvrđeno da se predmetna kuća u vlasništvu tužiteljice na adresi Maslenica, Braće Radić 4, u 2017. godini koristila povremeno to jest sezonski pravilno je tužiteljici utvrđen porez na kuću za odmor, a tuženik je osnovano odbio tužiteljčinu žalbu.“

### Primjer 6.<sup>51</sup>

Ovdje sud izričito pribjegava normi definiciju u okviru sustavnog argumenta jer, u međusobnoj vezi, tumači odredbu iz članka 2. prvonavedenoga zakona koja sadrži normu - definiciju „upravne stvari“ i odredbu iz čl. 3. st. 1. točke 1. drugonavedenoga zakona u kojoj se izraz „upravna stvar“ javlja:

„Predmet upravnog spora je prema članku 3. stavku 1. točki 1. Zakona o upravnim sporovima (*Narodne novine*, br. 20/10., 143/12., 152/14. i 29/17. - u daljnjem tekstu ZUS) ocjena zakonitosti pojedinačne odluke kojom je javnopravno tijelo odlučilo o pravu, obvezi ili pravnom interesu stranke u „upravnoj stvari“ (upravni akt) protiv koje nije dopušteno izjaviti redoviti pravni lijek...

Odredbom članka 2. Zakona o općem upravnom postupku (*Narodne novine*, br. 47/09., dalje: ZUP) propisano je da se upravnom stvari smatra svaka stvar u kojoj javnopravno tijelo u upravnom postupku rješava o pravima, obvezama ili pravnom interesu fizičke ili pravne osobe ili drugih stranaka neposredno primjenjujući zakone, druge propise i opće akte kojima se uređuje odgovarajuće upravno područje, a i svaka stvar koja je zakonom određena kao upravna stvar.

Kako se u konkretnom slučaju radi o stvari koja nije upravna stvar o kojoj se odlučuje u upravnom postupku s obzirom na to da je izričito posebnim propisom predviđeno da predmetne odluke tuženika nisu upravni akti, niti osporena odluka ne predstavlja odluku javnopravnog tijela koju predviđa članak 3. stavak 1. ZUS-a u vezi s člankom 2. ZUP-a, pa stoga niti ocjena zakonitosti te odluke ne može biti predmetom upravnog spora. ... „

## 7. Zaključak

U ovom radu nastojali smo prikazati norme definicije sa širega aspekta tako da smo ih povezali s drugim pravnim institutima. Time smo potpunije spoznali norme definicije, ali i same te institute. Tako smo ih povezali s argumentom tehničkoga

<sup>51</sup> Upravni sud u Zagrebu, posl. br. UsI-1286/2019-8 od 2. listopada 2020.

značenja riječi i zaključili da kad postoji zakonska definicija tehničkoga značenja nekog pojma (termini kojima se u pravnom sustavu pridaje ponešto modificirano značenje u odnosu na njihovo značenje u prirodnom jeziku), to značenje ima prednost, ne samo u odnosu na obično značenje, nego i u odnosu na tehničko značenje tog istog termina iz nekog drugog zakona, kao što i tehničko-pravno značenje termina iz iste pravne grane ima prioritet u odnosu na značenje tog istog termina u drugoj odredbi.<sup>52</sup> Nadalje, našli smo, prihvaćajući četverodijelnu strukturu pravne norme, da se norme definicije nalaze u dijelu pravne norme koji se naziva traženje ili dispozicija, odnosno zapovijed (naređenje, zabrana, ovlaštenje) i koji zahtijeva određeno ponašanje, ali takve odredbe nisu zapovijed u uobičajenom normativnom smislu, kada se izraze u obliku normi definicija.<sup>53</sup> Ovo postaje jasnije kada se norme definicije shvate kao prikriveni preskriptivni iskazi. To su izrazi koji se gramatički izražavaju u deskriptivnom obliku, ali se traži da se izvrši neko ponašanje u funkcionalnom obliku.<sup>54</sup> Nadalje, utvrdili smo da su norme definicije, s obzirom na slobodu koju daju adresatima u načinu njihova izvršenja - vrsta strogih pravnih normi, jer ne daju nikakvu slobodu glede izvršenja.<sup>55</sup> Zatim smo našli da se norme definicije ne nalaze u svim vrstama propisa, glede njihove hijerarhije, nego samo u onim najvišim - ustavu, zakonu i uredbi.<sup>56</sup> Nadalje, utvrdili smo da se norme definicije mogu tumačiti, i to u okviru sustavnog argumenta, tako da se norma definicija, kao odredba, povezuje s odredbom koju tumačimo.<sup>57</sup> Još bismo istaknuli da smo utvrdili kako se u hrvatskim zakonima norme definicije navode na četiri načina. Prvo, nalaze se u početnom dijelu propisa, navedene su pod zajedničkim nazivom, po abecedi i označene rednim brojevima; nekada s podvarijantom nabiranja normi definicija u analiziranom propisu, a pozivanje na njihov sadržaj u drugom srodnom propisu (kod, kako ih nazivamo „tehničkih“ propisa). Drugo, nabrajaju se na jednom mjestu, pod zajedničkim nazivom, ali ne po abecedi, nego po srodnosti materije. Treće, u prvom dijelu norme definicije kaže se u kojim slučajevima postoji određena pravna situacija, a u drugom dijelu kaže se u kojim slučajevima ne postoji ta ista pravna situacija. Četvrto, kada se norme definicije ne izdvajaju pod posebnim zajedničkim nazivom u kojem se pridaje određeno značenje izrazima, nego su norme definicije „utopljene“ u sadržaj propisa.<sup>58</sup>

<sup>52</sup> Vidi *infra* toč. 3.1.

<sup>53</sup> Vidi *infra* toč. 3.2.

<sup>54</sup> Vidi *infra* toč. 3.3.

<sup>55</sup> Vidi *infra* toč. 3.4.

<sup>56</sup> Vidi *infra* toč. 3.5.

<sup>57</sup> Vidi *infra* toč. 5.

<sup>58</sup> Vidi *infra* toč. 4.

# ON NORMS OF DEFINITIONS

**Summary:** *Despite the presence of definitional norms in the regulations, legal authors deal sparingly with definitional norms. In this paper, we try to make a further contribution to these works, so that we connect the concept of norms of definitions with other legal institutes: the argument of the technical meaning of the word - when there is a legal definition of the technical meaning of a term, that meaning has priority, not only in relation to the ordinary meaning, but also in relation to the technical meaning of that same term from another law; to the parts of the legal norm - accepting the four-part structure of the legal norm, we find that the norms of definition are found in the part of the legal norm called the request or disposition, i.e. the command (order, prohibition, authorization) and which requires certain behavior, but such provisions are not, when they are expressed in the form of norms of definitions, commandments in the usual normative sense; covert prescriptive statements – these are, like definitional norms, expressions that are grammatically expressed in a descriptive form, but require some behavior to be performed in a functional form; strict legal norms - definitional norms are, with regard to the freedom they give addressees in the manner of their execution, a type of strict legal norms, because they do not give any freedom regarding execution; Hierarchy of regulations - norms of definition are not found in all types of regulations, regarding their hierarchy, but only in the highest ones - constitution, law and regulations; by systematic interpretation - definitional norms can be interpreted, within the framework of a systematic argument, in such a way that the definitional norm, as a provision, is connected with the provision we are interpreting.*

**Key words:** *definition norms, elements of legal norms, hidden prescriptive statements, strict legal norms, systematic interpretation of definition norms*